

Sygn. akt **XX GC 125/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XX Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Zborzyńska

Protokolant stażysta: Dorota Jeziorska

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa: P. G.

przeciwko: (...) Bank (...) SA w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo.

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 9 917 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

SSO Anna Zborzyńska

Sygn. akt XX GC 125/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 lipca 2012 r. powód P. G. wniósł przeciwko pozwanemu (...) Bank (...) SA w W. o ustalenie nieważności umów: ramowej o współpracy w zakresie transakcji terminowych i pochodnych z dnia 19 maja 2008 r. oraz dodatkowej transakcji zamiany z dnia 19.05.2008 r., a także o zasądzenie od pozwanego kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tj. 16.07.2012 r. i kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższych żądań powód wskazał, że w dniu 21.02.2008 r. strony zawarły „umowę ramową transakcji terminowych i pochodnych”. Umowa określała ogólne zasady zawierania zgodnie z definicją banku „transakcji Terminowych i Pochodnych” na zasadach określonych w regulaminie transakcji terminowych i pochodnych, który zgodnie z § 1 umowy stanowił jej integralną część. Wraz z tą umową została podpisana umowa dodatkowa w sprawie limitu dla transakcji Zamiany. Umowa ta ustaliła limit dla zawieranych transakcji Zamiany w wysokości 36.950.000 jenów japońskich z terminem do 20 sierpnia 2009 r. Ponadto wskazała w § 1 ust. N2, iż Transakcje Zamiany mogą być zawierane tylko w przypadku posiadania w banku innej transakcji o charakterze kredytowym.

Powód nigdy nie posiadał u pozwanego żadnej umowy kredytowej, lecz biorąc pod uwagę zapis umowy dodatkowej w sprawie limitu dla Transakcji Zamiany można uznać, że bank ustanowienie limitu traktował jak „Transakcję Bazową”, o której mowa w § 1 ust. 2. Wobec braku definicji „Transakcji Bazowej”, za taką można było uznać przyznany limit w wysokości 36.950.000 jenów japońskich. Bank udostępnił określone środki (limity) i na zlecenie powoda dokonywał transakcji CIRS. W § 3 ust. 2 zdanie ostatnie zawarto identyczny zapis, jak w § 6a ust. 2 umowy

ramowej. W okresie obowiązywania tych umów powód osiągnął pewne korzyści finansowe. Udana współpraca z bankiem w okresie obowiązywania tych umów spowodowała, że powód zgodził się na zawarcie w dniu 19.05.2008 r. nowej Umowy Ramowej i Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych i Pochodnych oraz Umowy Dodatkowej Transakcji Zamiany, a przede wszystkim Umowę Dodatkową Transakcji Walutowych (która spełnia swój cel w postaci zabezpieczenia różnic kursowych). Umowa dotycząca Transakcji zamiany (CIRS) była jeszcze bardziej enigmatyczna, umowa dodatkowa nie określała limitu jaki bank przyznał dla dokonywania transakcji. Umowy te zastąpiły poprzednio obowiązujące umowy z 21.02.2008 r. Przedstawiciele banku zapewnili, że zawarcie nowej umowy jest konieczne m.in. ze względu na wejście w życie nowego regulaminu, jak również namawiali powoda na zaciągnięcie kredytu w banku, który będzie umożliwiał kontynuowanie współpracy. Powód nie zauważył, że w nowych umowach (w przeciwieństwie do uprzednio obowiązujących) nie ma określonego limitu, brak też jakichkolwiek zapisów związanych z pochodzeniem środków, sposobem ich przekazania. Zarówno poprzednie, jak i nowe umowy z 19.05.2008 r. odwoływały się do Regulaminu Transakcji Terminowych i Pochodnych. Regulamin ten nie został powodowi dostarczony przy zawieraniu umów.

Powód zaznaczył, że nie posiadał u pozwanego żadnej umowy kredytowej, lecz biorąc pod uwagę zapis umowy dodatkowej w sprawie limitu dla Transakcji zamiany, można uznać, że bank ustanowienie limitu traktował jako „Transakcję Bazową”, o której mowa w § 1 ust. 2. Wobec braku definicji „Transakcji Bazowej”, za taką można uznać przyznany limit w wysokości 36 950 000 jenów japońskich. Choć generalnie instrument finansowy w postaci tzw. CIRS ma zabezpieczać przed ryzykiem związanym ze zmianą kursu walut i stóp procentowych w związku z posiadanymi kredytami bądź lokatami, a nawet zapewniać dodatkowe zyski przy wykorzystywaniu zmiany kursów walutowych lub stóp procentowych, ale może też mieć charakter spekulacyjny. Taka – zdaniem powoda – była intencja pozwanego banku. Bank udostępniał określone środki (limit) i na zlecenie powoda dokonywał transakcji CIRS.

W okresie obowiązywania umowy ramowej i dodatkowej z dnia 21.02.2008 r. powód osiągnął pewne korzyści finansowe. W związku z tym powód zgodził się na zawarcie dnia 19.05.2008 r. nowej Umowy Ramowej o Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych i Pochodnych oraz Umowy Dodatkowej Transakcji Zamiany, a przede wszystkim Umowę Dodatkową Transakcji Walutowych (która spełniała swój cel w postaci zabezpieczenia różnic kursowych). Umowa dotycząca transakcji zamiany (CIRS) była jeszcze bardziej enigmatyczna, wiele jej zapisów było zrozumiałych tylko dla doświadczonych finansistów, nie określała ona limitu, jaki bank przyznawał dla dokonywania transakcji. Umowy te zastąpiły poprzednio obowiązujące umowy z dnia 21.02.2008 r.

Przedstawiciele banku zapewniali, że zawarcie nowej umowy jest konieczne m.in. ze względu na wejście w życie nowego regulaminu, jak również namawiali powoda na zaciągnięcie kredytu w banku, który będzie umożliwiał kontynuowanie współpracy. Dla powoda wiele zapisów umowy było niezrozumiałych, nie zwrócił też uwagi na to, że w umowach, w przeciwieństwie do poprzednio obowiązujących, nie ma określonej kwoty limitu, brak też zapisów związanych z pochodzeniem środków oraz sposobem ich przekazywania. Umowy z dnia 19.05.2008 r. odwoływały się do Regulaminu Transakcji terminowych i Pochodnych, ale Regulamin ten nie został powodowi dostarczony przy zawieraniu umów.

Zgodnie z zawartą w dniu 19.05.2008 r. Umową Ramową o Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych i Pochodnych wszelkie warunki zawierania, realizacji, zabezpieczania, rozliczania oraz potwierdzania Transakcji, określać miał Regulamin oraz odpowiednie Umowy Dodatkowe podpisane przez klienta. Z powyższego wynika, że wszystkie szczegóły współpracy między stronami miały być uregulowane w umowie dodatkowej i pomocniczo w regulaminie. Powód zawarł z pozwanym w tym samym dniu „Umowę Dodatkową Transakcji Zamiany” Z tej Umowy miały więc wynikać warunki zawierania, realizacji, zabezpieczania i rozliczania tychże transakcji. Niestety, nie można się z niej dowiedzieć jaką kwotą ma dysponować bank i skąd ta kwota ma pochodzić. Powód nie przekazywał bankowi w celu dokonywania transakcji żadnych środków, nie zaciągał żadnych zobowiązań wobec Banku, nie posiadał kredytu. Również Bank nie przekazał, czy też nie przyznał powodowi żadnych środków, by następnie na wniosek powoda dokonywać za ich pomocą transakcji określonych w umowie dodatkowej. Umowa ta nie określa więc Kwoty Bazowej w formie kwotowej.

Powód podkreślił, że nie można zawierać transakcji CIRS bez ustalenia kwoty bazowej, wszak transakcja tego rodzaju polega na zamianie płatności odsetkowych liczonej w jednej walucie na płatności odsetkowe w innej walucie. Przy braku podstawy, od której następuje wyliczenie i zamiana płatności odsetek nie można wyliczyć i rozliczyć takiej transakcji. Już choćby z tego powodu, zawarte umowy należało traktować jako umowy wstępne. Z ich zapisów wynika wprost, że Transakcje Zamiany mogą być zawierane tylko w przypadku posiadania w pozwanym banku kredytu. Samo więc zawarcie tych umów do czasu zawarcia kredytu nie pozwalało na zawieranie przez bank Transakcji Zamiany. Przeprowadzone przez bank operacje nie dotyczyły więc środków powoda.

Powód zwrócił uwagę również na zapis § 2 ust. 8, zgodnie z którym brak ustanowienia kaucji w wymaganej wysokości spowoduje zamknięcie i rozliczenie transakcji przez Bank. Zapis ten jest jednoznaczny i stanowczy, i nie pozostawia czynności zamknięcia transakcji uznaniu banku, nie zawiera bowiem sformułowania „może zamknąć”. Tym samym w braku kaucji obowiązkiem banku jest rozliczenie i zamknięcie transakcji. Pomimo tego, że w późniejszym okresie powód nagminnie nie dotrzymywał tych warunków, bank nie zamknął i nie rozliczył transakcji. Już z powyższych względów należałoby uznać przedmiotowe umowy za nieważne, a transakcje dokonywane na rzecz i ryzyko pozwanego.

Powód podkreślił, że istotne są również okoliczności zawarcia umów, jak również ich charakter prawny. Przedmiot zawartych umów, elementy przedmiotowo istotne właściwości i cel umów wskazują na możliwość zakwalifikowania ich jako umów ubezpieczenia. Ich celem było bowiem ubezpieczenie się przed ryzykiem zmiany kursu walut przy posiadaniu przez klienta innej transakcji o charakterze kredytowym. Zapisy o konieczności posiadania produktu kredytowego wskazują na to, że zawierane w ramach tych umów transakcje CIRS miały zmniejszać obciążenie związane ze spłatą zobowiązań kredytowych posiadanych w Banku. Powód po wielokrotnych wizytach w banku i zapewnień ich przedstawicieli o samych korzyściach płynących z zawarcia umów, łącznie z uzyskaniem kredytu, zdecydował o zawarciu umów. Intencją powoda było zawarcie umowy, która zabezpieczy go przed skutkami wahań kursowych, uzyskanie środków pieniężnych pozwalających na spłatę innych zobowiązań kredytowych, co miało dać efekt w postaci zmniejszenia rat odsetkowych, a nie zawarcie kontraktu o czysto spekulacyjnym charakterze i obracania bliżej nieokreślonymi środkami pieniężnymi.

Ostatecznie, wobec informacji banku o rosnących stratach, powód – zgodnie z sugestią doradców – zdecydował o zakończeniu transakcji. W momencie zakończenia transakcji straty przekroczyły 2 mln zł. Na spłatę tych zobowiązań bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 1 710 000 zł, reszta została pokryta z kaucji.

Po rozliczeniu transakcji powód próbował wyjaśnić niejasności związane z podpisanymi umowami. Powód nie miał możliwości zapoznania się z „zasadami polityki i procedurami zarządzania transakcjami terminowymi i instrumentami pochodnymi” oraz „odpowiednim i spójnym systemem zarządzania ryzykiem związanym z przeprowadzaniem transakcji terminowych o instrumentów pochodnych”, do których odwołuje się Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych. Pozwany odmówił udostępnienia tych dokumentów powodowi.

Reasumując powód podał, iż zawarte umowy nie określały najistotniejszego elementu, który był niezbędny dla zawarcia transakcji CIRS, a mianowicie limitu kwotowego. Brak w nich również źródła pochodzenia tych środków. Transakcje na podstawie tych umów zostały przeprowadzone wbrew zapisom samych umów, które uzależniały możliwość zawierania tych transakcji od posiadania przez klienta tzw. Transakcji Bazowej o charakterze kredytowym. Powód w momencie zawierania tych umów, ani w trakcie realizacji przez bank transakcji takiego produktu bankowego nie posiadał. Wpływ na ocenę ważności tych umów ma również niedopełnienie przez przedstawicieli banku obowiązku udzielenia rzetelnej informacji.

Powód przy zawieraniu umów podpisał dokumenty zabezpieczające interesy banku, w tym weksel, jak również oświadczenia o poddaniu się egzekucji, stąd starał się zaspokoić wszelkie roszczenia banku z tytułu straty jaką bank poniósł na tych transakcjach. Łącznie powód zapłacił na rzecz banku kwotę przekraczającą 2 000 000 zł, a w tym procesie dochodzi tylko części tej kwoty

Pozwany (...) Bank (...) SA w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powoda kosztami procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska procesowego pozwany zaznaczył, że zawarta przez strony Transakcja CIRS była ważna i skuteczna, brak jest zatem podstaw do obciążania pozwanego odpowiedzialnością odszkodowawczą.

Pozwany podał, iż dnia 21.02.2008 r. pomiędzy powodem i pozwanym zostały zawarte: Umowa Ramowa Transakcji Terminowych i Pochodnych oraz Umowa Dodatkowa w sprawie limitu dla Transakcji Zamiany. Obie umowy zostały następnie zastąpione przez Umowę Ramową o Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych i Pochodnych z dnia 19 maja 2008 r. (dalej: Umowa Ramowa), Umowę Dodatkową Transakcji Zamiany z dnia 19 maja 2008 r. (dalej: Umowa Dodatkowa) oraz Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych stosowany u pozwanego z dnia 1.04.2008 r. (dalej: Regulamin). Umowy te, a w szczególności Regulamin zostały powodowi doręczone przez pozwanego.

Przed podpisaniem Umów powód zobowiązany był powiadomić pozwanego o swojej sytuacji finansowej. W tym celu powód wypełnił dokumentów określany jako „Wniosek Kredytowy”. We Wniosku Kredytowym powód zobowiązany był przedstawić m.in. sumę wszystkich ciężących na nim zobowiązań kredytowych w innych instytucjach kredytowych. Zgodnie z tymi danymi podanymi we Wniosku Kredytowym łączna wysokość zobowiązań powoda kredytowych oraz leasingowych zbliżona była do kwoty 2 000 000 zł.

Przed podpisaniem Umów oraz zawarciem transakcji CIRS powód był wielokrotnie informowany przez pracowników pozwanego o charakterze i celach transakcji CIRS. Powód otrzymał od pozwanego scenariusze dla tej transakcji. Powód zapoznał się z tymi scenariuszami i złożył stosowne oświadczenie. Przed podpisaniem Umów oraz zawarciem transakcji CIRS powód był wielokrotnie informowany przez pracowników pozwanego o wszelkich ryzykach, które mogą tej transakcji towarzyszyć.

W dniu 14.07.2008 r. pomiędzy stronami została zawarta transakcja CIRS na okres do 25.06.2009 r. na parze walut JPY/PLN. W związku ze znacznym i nieprzewidywalnym przez rynki finansowe spadkiem wartości polskiej waluty w stosunku do jena, Transakcja CIRS zaczęła generować dla powoda stratę. W rezultacie prowadzonych negocjacji Bank oraz powód postanowili dokonać wcześniejszego zakończenia Transakcji CIRS. W dniu 10.02.2009 r. na podstawie porozumienia stron, Transakcja CIRS została zamknięta. Wynik finansowy tej transakcji okazał się być dla powoda ujemny: - 2 105 263,16 zł. Strata jakiej doznał powód została sfinansowana przez powoda kredytem udzielonym przez pozwanego.

Pozwany zaznaczył, że Transakcja CIRS nie była pierwszą tego typu transakcją zawartą przez powoda. Pierwsza tego typu umowa została zawarta przez strony dnia 7.03.2008 r., a zakończona dnia 4.04.2008 r. W rezultacie tej transakcji powód zarobił kwotę 22 811 zł.

Pozwany wyjaśnił, że transakcja zamiany kwot bazowych i stóp procesowych oferowana przez banki (Transakcja CIRS) zawierana jest w celu obniżenia kosztów finansowania kredytów albo w celu spekulacyjnym. Zamiarem i celem, które towarzyszyły powodowi przy zawieraniu Transakcji CIRS było obniżenie kosztów posiadanych przez powoda ekspozycji kredytowych oraz leasingowych w innych instytucjach finansowych. Zamiar i cel umowy były wiadome pozwanemu. O takim celu Transakcji CIRS informowali powoda pracownicy pozwanego i taki też był cel, dla którego powód chciał tę Transakcję zawrzeć.

Transakcja CIRS obejmująca wymianę kwot bazowych i stóp procentowych na parze walut JPY/PLN została pomiędzy stronami zawarta na następujących warunkach: w dniu zawarcia Transakcji CIRS została przeliczona suma posiadanych przez powoda ekspozycji kredytowych i leasingowych w wysokości 2 000 000 zł na JPY po aktualnym i wynegocjowanym z bankiem kursie na parze walut JPY/PLN. W rezultacie tego wyliczenia otrzymano kwotę 105 263 158 JPY (kwota bazowa klienta). Od tak uzyskanej kwoty powód był zobowiązany na koniec każdego miesiąca zapłacić ratę odsetkową w JPY według stopy procentowej, w tym przypadku 1M LIBOR + 0,8% tj. 1,4225% rocznie od kwoty 105 263 158 JPY, a od banku otrzymywał ratę odsetkową w PLN według stopy 1 M WIBOR tj. 6,19% p.a. od kwoty 2

000 000 zł. Zgodnie z warunkami Transakcji CIRS taki wzajemny cykl rozliczeń miał trwać aż do daty zakończenia transakcji tj. do dnia 25.06.2009 r. W dniu zakończenia Transakcji CIRS obie strony zobowiązane były do wzajemnej końcowej wymiany kwot bazowych. Bank wraca klientowi kwotą bazową Banku, a powód był zobowiązany do zwrotu Bankowi kwoty bazowej powoda wyrażonej w walucie JPY.

Sama Umowa Ramowa, Umowa Dodatkowa oraz Regulamin nie kreują dla żadnej ze stron zobowiązań, a mają wymiar organizacyjny, służący określeniu ram wzajemnej współpracy. Te powstają dopiero w momencie zawarcia konkretnej transakcji terminowej w wykonaniu Umowy ramowej, Umowy Dodatkowej i Regulaminu.

Zdaniem pozwanego powództwo powinno zostać oddalone z tej przyczyny, że powód nie wykazał interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umów.

W ocenie pozwanego nie zostały spełnione żadne przesłanki do stwierdzenia nieważności umów stron. Brak jest podstaw do uznania Umów, Transakcji CIRS za sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego, bądź mające na celu obejście ustawy. Oświadczenia woli stron wolne były od wad. Strony doszły do porozumienia co do wszystkich przedmiotowo istotnych warunków Umów oraz Transakcji CIRS. W konsekwencji były to czynności prawnie skuteczne i ważne.

Powód będący przedsiębiorcą jako eksporter mający na co dzień do czynienia z ryzykiem kursowym, powinien kształtować swoje stosunki prawne w sposób rozsądny, po starannym rozważeniu wszelkich ryzyk decyzji gospodarczych, zwłaszcza, że w tym konkretnym przypadku nie był w żadnym sposób ograniczany i mógł skorzystać z fachowego doradztwa jeśli uznałby, że zachodzą ku temu podstawy. Nie może zatem zyskać aprobaty sądu twierdzenie powoda, że „nie wczytywał się w umowę, która w dużym stopniu była dla niego niezrozumiała”.

Pozwany zaznaczył, że powód w pkt 6 Umowy Ramowej potwierdził fakt otrzymania Regulaminu Transakcji Terminowych i Pochodnych stosowanych przez Bank oraz rzetelnych informacji. Ponadto, powód został poinformowany o zasadach i trybie zawierania Transakcji CIRS. Został zaznajomiony ze wszelkimi ryzykami charakterystycznymi dla tego typu Transakcji. Regulamin – wbrew twierdzeniom powoda – został mu doręczony, a nadto przez cały okres współpracy stron powód nigdy nie zgłaszał pozwanemu, iż nie otrzymał Regulaminu.

Wszystkie warunki transakcji CIRS były przedmiotem negocjacji stron. Strony zgodnie ustaliły wysokość kwot Transakcji CIRS, walut oraz kursów realizacji. Nieprawdą jest, że to z winy pozwanego nie doszło do zamknięcia Transakcji. Powód mógł dokonać tego w każdej chwili przez złożenie stosownego oświadczenia, czego jednak nie uczynił. Dopiero w związku z ujemną wyceną Transakcji CIRS powód był wzywany przez pozwanego do ustanowienia kaucji. Zgodnie z § 1 ust. 8 Umowy Dodatkowej, brak ustanowienia takiej kaucji nie obliżował pozwanego do jednostronnego automatycznego zamknięcia Transakcji, a jedynie stwarzał taką możliwość po stronie pozwanego.

Absolutnie nie można zgodzić się z argumentacją powoda, że Transakcja CIRS mogła być przez pozwanego zawarta tylko w przypadku posiadania przez powoda u pozwanego innej transakcji kredytowej. Żaden przepis prawa ani postanowienia Umów nie zakazują pozwanemu zawierania transakcji CIRS z podmiotami, które posiadają ekspozycje kredytowe w innych bankach. Pozwany może w każdym czasie zawierać takie transakcje z osobami, które działają z pobudek czysto spekulacyjnych. Zawieranie Transakcji CIRS z podmiotami mającymi kredyty w innych bankach nie sprzeciwia się naturze Transakcji CIRS. Wprowadzony do Umowy Dodatkowej § 1 ust. 9 należy interpretować jako jednostronne uprawnienie Banku do odmowy zawarcia Transakcji CIRS z potencjalnym klientem, który nie posiada u pozwanego ekspozycji kredytowej. W tym przypadku, ocena ewentualnego ryzyka braku transakcji kredytowej należy każdorazowo do banku. Pozwany dodatkowo wskazał, że zawarta w dniu 21.02.2008 r. Umowa dodatkowa w sprawie limitu dla Transakcji Zamiany również zawierała to samo postanowienie, jak to w § 1 ust. 9 Umowy Dodatkowej. W tym przypadku powód wyraził zgodę na zawarcie Pierwszej transakcji CIRS nie posiadając w Banku transakcji o charakterze kredytowym. Powód uzyskał wynik dodatni z tytułu Pierwszej Transakcji CIRS w wysokości 22 811 zł w żaden sposób nie kwestionując Pierwszej Transakcji CIRS.

Na zakończenie pozwany wskazał, że w razie uznania przez Sąd, że § 1 ust. 9 Umowy Dodatkowej ograniczał powoda w zawarciu umowy z pozwanym, należy wskazać, że zapisy te stanowią wzorce umowne, do których strony mogą wprowadzać zmiany w drodze indywidualnych negocjacji, jak w niniejszej sprawie. Wówczas uzgodnienia stron mają pierwszeństwo przed wzorcami umownymi.

Pozwany zaznaczył, że powód nie udowodnił żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego.

W piśmie procesowym z dnia 17.08.2015 r. powód – na żądanie Sądu wskazania sposobu wyliczenia kwoty 150 000 zł dochodzonej pozwem oraz wskazania na naruszeniu, której normy prawnej opiera zarzut nieważności umowy – wyjaśnił, iż pozwany bank zawierając z powodem umowę dnia 19.05.2008 r. naruszył obowiązki wynikające z art. 9 i innych ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, albowiem pominął procedury mające na celu identyfikację ryzyka dla konkretnej decyzji. Do umów nie zostały również dołączone pełnomocnictwa dla osób podpisujących je ze strony banku, trudno więc ocenić, czy osoby te były upoważnione do reprezentacji banku. Bank nie dopełnił również obowiązku udzielenia klientowi kompleksowych informacji dotyczących m.in. instrumentów finansowych oraz proponowanych strategii inwestycyjnych. Wobec powyższego – zdaniem powoda – w pełni uzasadnione jest żądanie stwierdzenia nieważności umowy ramowej i umowy dodatkowej, a także transakcji zamiany kwot bazowych i stóp procentowych. Konsekwencją powyższego powinien być zwrot dochodzonej kwoty wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

Powód wyjaśnił, że podstawą stwierdzenia nieważności umów jest art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c., a podstawą żądania zasądzenia od pozwanego kwoty 150 000 zł jest art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. przy czym dochodzona pozwem kwota 150 000 zł stanowi tylko część z kwoty 2 105 263,16 zł, zapłaconej przez powoda pozwanemu.

Powód wyjaśnił jednocześnie, że żądanie zasądzenia kwoty 150 000 zł stanowi roszczenie ewentualne, na wypadek nie uwzględnienia przez Sąd żądanie stwierdzenia nieważności umowy. Żądanie tej kwoty wynika z art. 415 k.c. oraz 471 k.c. i stanowi odszkodowanie z tytułu nienależytego wykonania umowy lub zawinionego działania pozwanego powodującego szkodę powoda.

Sąd poczynił następujące ustalenia faktyczne:

Powód P. G. prowadzi działalność gospodarczą od 1985 r. pod firmą (...) z siedzibą w K..

- **dowód:** zeznania powoda k. 247.

W ramach prowadzonej działalności, powód dnia **5.11.2007 r.** wystąpił do (...) SA o udzielenie kredytu w wysokości 850 000 zł na transakcje rynku pieniężnego typu m.in. CISR. We wniosku tym wskazał, że posiada zadłużenie kredytowe w:

- na rachunku bieżącym w Banku (...) SA w kwocie 545 000 zł z terminem spłaty 31.03.2008 r.,

- kredyty inwestycyjne w Banku (...) SA w kwocie 74 000 zł z terminem, spłaty 10.10.2011 r. i w kwocie 1 270 000 zł z terminem spłaty 15.09.2014 r.

Kredyt w wysokości wnioskowanej został powodowi udzielony na okres 18 miesięcy.

- **dowód:** wniosek kredytowy k. 71-75.

zeznania świadka J. P. k. 218.

Również w ramach działalności gospodarczej powód P. G. – jako Klient **dnia 21 lutego 2008 r** zawarł z pozwanym (...) Bank (...) SA w W. (dalej: Bank) Umowę Ramową Transakcji Terminowych i Pochodnych, na podstawie której strony zobowiązały się do zawierania Transakcji Terminowych i Pochodnych na zasadach określonych w Regulaminie Transakcji Terminowych i Pochodnych, stanowiącym integralną część niniejszej Umowy.

Na podstawie ww. Umowy strony uzgodniły, że w przypadku gdy Bank uzależniłby zawarcie Transakcji od złożenia przez Klienta zabezpieczenia rozliczenia Transakcji, Klient zobowiązany będzie do ustanowienia na rzecz Banku kaucji na zasadach określonych w § 4 Umowy. Tak ustanowiona kaucja miała zabezpieczać mogące powstać w przyszłości wierzytelności Banku z tytułu rozliczenia Transakcji. Wysokość kaucji, wysokość wynagrodzenia za korzystanie z kwoty kaucji oraz Waluta kaucji miała być każdorazowo określana w warunkach Transakcji. Środki stanowiące kaucję miały być ewidencjonowane na rachunku Banku oprocentowanym według stopy zmiennej, której wysokość miała zostać określona w Warunkach Transakcji. W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez Klienta zobowiązań wynikających z Transakcji, Bank miał prawo zaliczyć kaucję wraz z odsetkami na poczet spłaty wymagalnych wierzytelności Banku.

Na podstawie Umowy, Klient upoważnił Bank bez składania odrębnej dyspozycji do pobrania z Rachunków Rozliczeniowych w Banku i innych rachunków prowadzonych przez Bank środków pieniężnych tytułem zaspokojenia należności Banku związanych z zawarciem Transakcji oraz do pobierania z Rachunków Rozliczeniowych w banku oraz innych rachunków prowadzonych przez Bank ni przelewania na rachunek Banku środków tytułem ustanowienia zabezpieczenia na zasadach określonych w Regulaminie i Umowie Ramowej.

W Umowie tej Klient oświadczył, że został mu doręczony Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych oraz, że jego treść jest mu znana i zaakceptowana. Oświadczył także, że znane mu są i zrozumiałe zasady i tryb dokonywania Transakcji określonych w Regulaminie oraz, że zobowiązuje się do ich przestrzegania. Nadto, że zawieranie Transakcji na zasadach określonych w Regulaminie jest zgodne z wewnętrznymi regulacjami Klienta, jak również uzyskał wszelkie zgody i zezwolenia na zawieranie tego typu Transakcji, o ile są wymagane. Klient zapewnił, że Transakcje realizowane na podstawie ww. Regulaminu dokonywane są wyłącznie na podstawie własnych, podjętych niezależnie od Banku decyzji Klienta, na własne ryzyko i odpowiedzialność, na podstawie analiz i oceny zasadności celowości zawarcia i wyboru rodzaju Transakcji. Zgodnie z Umową, Klient zapewnił, że wszelkie informacje otrzymane od Banku nie będą przez niego traktowane jako zapewnienie, rekomendacje lub gwarancja osiągnięcia spodziewanych rezultatów Transakcji.

Od dnia 2.06.2008 r. Klient zobowiązał się do przeprowadzenia przez rachunki w banku nie mniej niż 20% swoich obrotów tj. nie mniej niż 180 000 zł średniomiesięcznie wynikających z prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej oraz do utrzymywania tego poziomu przez cały okres kredytowania, co miało być monitorowane przez Bank.

Maksymalna niezabezpieczona ujemna wycena czynnych jednocześnie transakcji CIRS wynosić miała 200 000 zł. W przypadku przekroczenia tej kwoty Klient zobowiązał się zdeponować w Banku kaucję w wysokości 200 000 zł, a w przypadku dalszego pogłębienia straty na transakcjach – do zwiększenia kwoty zdeponowanych kaucji, tak by niezabezpieczona kaucją strata na transakcjach CIRS nie przekroczyła kwoty 200 000 zł.

Umowa ta została zawarta na czas nieokreślony, z jednoczesnym zastrzeżeniem dla każdej ze stron prawa jej rozwiązania z jednomiesięcznym wypowiedzeniem.

- **dowód:** Umowa Ramowa Transakcji Terminowych i Pochodnych k. 13-15v.

Tego samego dnia, bo **21 lutego 2008 r.** (...) Bank (...) SA w W. (dalej: Bank) zawarł z powodem P. G. – jako Klientem Umowę Dodatkową w sprawie limitu dla Transakcji Zamiany, w której to Umowie strony postanowiły określić limit dla Transakcji Zamiany zawieranych na podstawie Umowy ramowej oraz zasady ich zawierania w ramach limitu. I tak, strony postanowiły, że mogą zawierać Transakcje Zamiany w ramach przyznanego limitu w wysokości JPY 36.950.000 do 20 sierpnia 2009 r. Transakcje Zamiany mogły być zawierane w przypadku posiadania w Banku przez Klienta innej transakcji o charakterze kredytowym zwanej dalej „Transakcją Bazową”. W przypadku spłaty Transakcji Bazowej Bank miał prawo rozwiązać Transakcję Zamiany zawartą w związku z daną Transakcją Bazową i wyznaczyć Dzień Wcześniejszego Rozwiązania na zasadach określonych w Umowie Ramowej i Regulaminie. Od dnia 2.06.2008 r. Klient zobowiązał się do przeprowadzania obrotów przez rachunki w Banku na poziomie min. 20%

swoich obrotów średniomiesięcznych, ale nie mniej niż 180 000 zł średniomiesięcznie wynikających z prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej oraz do utrzymywania tego poziomu przez cały okres kredytowania, co miało być monitorowane przez Bank.

W sytuacji, gdyby Bieżąca Wycena Rynkowa Transakcji Zamiany miała wartość ujemną i przekroczyła 200 000 zł, klient zobowiązał się na wezwanie Banku do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia w postaci kaucji w wysokości 200 000 zł, a w przypadku dalszego pogłębienia straty na transakcjach – do zwiększenia kwoty zdeponowanych kaucji, tak by niezabezpieczona kaucją strata na transakcjach CIRS nie przekroczyła kwoty 200 000 zł.

Umowa ta została zawarta do dnia 20.08.2009 r., z tym że obowiązywała wyłącznie w okresie ważności Umowy Ramowej, albowiem rozwiązanie Umowy Ramowej powodowało rozwiązanie niniejszej Umowy.

W zakresie nieuregulowanym w niniejszej Umowie, zastosowanie miały mieć postanowienia Umowy Ramowej oraz Regulaminu. Nadto, postanowienia niniejszej Umowy stanowiły integralną część Umowy Ramowej.

- **dowód:** Umowa dodatkową w sprawie limitu dla Transakcji Zamiany k. 16-18.

W rezultacie zawarcia ww. Umów, powód osiągnął zysk w kwocie 22 811 zł. W czasie obowiązywania tych Umów powód nigdy nie kwestionował ich treści, ani też uprawnienia osób, które podpisywały Umowy do reprezentowania pozwanego Banku.

- **dowód:** fakt przyznany,

zeznania powoda P. G. k. 246-247.

Zawarcie ww. Umów poprzedzone było licznymi rozmowami powoda z pracownikami pozwanego Banku, w trakcie których pracownicy Banku prezentowali zasady funkcjonowania transakcji zabezpieczenia ryzyka kursowego oraz transakcji CIRS. Ta ostatnia miała na celu zmniejszenie kosztów odsetek od zobowiązań kredytowych posiadanych przez powoda w innych bankach. Pozwany przygotowywał ofertę dla powoda po uzyskaniu od niego informacji na temat prowadzonej działalności gospodarczej, aktualnych potrzeb dotyczących finansowania. Przedstawiano powodowi tzw. Scenariusze ryzyka kursowego. Do zawarcia powyższych umów nie było wymagane posiadanie przez powoda kredytu w pozwanym banku. Wystarczyło, że kredyty takie powód miał w innych bankach.

Do podpisania ww. Umów doszło w siedzibie powoda. Pracownik Banku B. T. przywiózł w tym celu komplet dokumentów. W trakcie obowiązywania ww. Umów powód nigdy nie zgłaszał, że brakuje mu jakichkolwiek dokumentów.

- **dowód:** zeznania świadka M. B. k. 94-95,

zeznania świadka B. T. k. 95-96.

zeznania świadka J. P. k. 218.

zeznania świadka M. K. k.218.

Obie wyżej wymienione umowy zostały następnie zastąpione przez Umowę Ramową o Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych i Pochodnych z dnia 19 maja 2008 r. (dalej: Umowa Ramowa), Umowę Dodatkową Transakcji Zamiany z dnia 19 maja 2008 r. (dalej: Umowa Dodatkowa) oraz Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych stosowany u pozwanego z dnia 1.04.2008 r.

- **dowód:** fakt przyznany.

I tak, na podstawie Umowy Ramowej o Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych i Pochodnych z **dnia 19.05.2008 r.** strony oświadczyły, że zamierzają zawierać Transakcje, a warunki zawierania, realizacji,

zabezpieczenia, rozliczenia oraz potwierdzenia Transakcji określać będzie Regulamin oraz odpowiednie Umowy Dodatkowe podpisane przez Klienta.

W Umowie tej Klient oświadczył, że:

- został mu doręczony Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych stosowany przez Bank, zaś jego treść jest mu znana i przez niego zaakceptowana,
- pracownik Banku wyjaśnił mu sposób zawierania i rozliczania Transakcji określony w Regulaminie,
- znane i zrozumiałe są mu zasady i tryb dokonywania Transakcji określony w Regulaminie i zobowiązuje się do ich przestrzegania,
- będzie dokonywał Transakcji wyłącznie na podstawie własnych, podjętych niezależnie od Banku, decyzji na własne ryzyko i odpowiedzialność, na podstawie analiz i oceny zasadności i celowości zawarcia i wyboru rodzaju Transakcji,
- przed zawarciem jakiegokolwiek Transakcji rozważy ryzyko prawne, ekonomiczne oraz podatkowe, a także potencjalne ryzyko poniesienia straty.

Niniejsza Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Przy czym postanowiono, że niniejsza Umowa Ramowa podpisane wraz z nią Umowy Dodatkowe oraz Regulamin zastępują postanowienia Regulaminu i Umowy Ramowej Transakcji Terminowych i Pochodnych z dnia 21.02.2008 r., która uległa rozwiązaniu z dniem podpisania niniejszej Umowy. Transakcje zawarte na podstawie dotychczasowej umowy postawały w mocy, z tym, że zastosowanie do nich miały mieć postanowienia niniejszej Umowy ramowej, Umów Dodatkowych oraz Regulaminu.

- **dowód:** Umowa Ramowa o Współpracy w zakresie Transakcji Terminowych

i Pochodnych k. 29-21v.

W Umowie Dodatkowej Transakcji Zamiany zawartej przez strony również **dnia 19.05.2008 r.**, strony uzgodniły, że Transakcje Zamiany są transakcjami polegającymi na zamianie między stronami kwot odsetek lub Kwot Bazowych i kwot odsetek w uzgodnionych Okresach Odsetkowych. Transakcje Zamiany zawierane miały być na zasadach określonych w Regulaminie Transakcji Terminowych i Pochodnych oraz Umowie Ramowej. Wszelkie wyrażenia pisane w niniejszej Umowie, a nie zdefiniowane, miały znaczenie nadane im w Regulaminie.

Strony uzgodniły, że w przypadku, gdy Bieżąca Wycena Rynkowa Transakcji Zamiany stanowiła wartość ujemną i przekraczały kwotę JPY 29.560.000 jenów japońskich, Klient miał obowiązek, na wezwanie banku, do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia w postaci kaucji w trybie określonym w § 6 Regulaminu. Od 2.06.2008 r. Klient zobowiązał się do przeprowadzania obrotów przez rachunki w Banku na poziomie min, 20% swoich obrotów średniomiesięcznie, ale nie mniej niż 180.000 zł średniomiesięcznie, wynikających z prowadzonej przez Klienta działalności gospodarczej oraz utrzymywania tego poziomu przez cały okres trwania Umowy, co miało być monitorowane przez Bank. Maksymalna niezabezpieczona ujemna wycena (strata Klienta) czynnych jednocześnie transakcji CISR wynosić miała 200 000 zł. W przypadku przekroczenia ww. kwoty, Klient zobowiązany był zdeponować w Banku kaucję w wysokości 200 000 zł, a w przypadku dalszego pogłębienia się straty na transakcjach, do zwiększenia się kwoty zdeponowanej kaucji, tak by niezabezpieczona kaucją strata na transakcjach CISR nie przekroczyła kwoty 200 000 zł. Brak ustanowienia tej kaucji spowodować miał zamknięcie i rozliczenie transakcji.

W Umowie strony ustaliły, że Transakcje Zamiany mogą być zawierane w przypadku posiadania w Banku przez Klienta innej transakcji o charakterze kredytowym zwanej Transakcją Bazową. W przypadku spłaty Transakcji Bazowej Bank miał prawo rozwiązać Transakcję Zamiany zawartą w związku z daną Transakcją Bazową i wyznaczyć dzień Wcześniejszego Rozwiązania na zasadach określonych w Regulaminie.

Pod pojęciem Kwoty Bazowej strony rozumiały kwotę, od której naliczane miały być odsetki będące przedmiotem transakcji.

Zgodnie z Umową, w sytuacji gdy po rozliczeniu kwoty odsetek nie byłoby wymaganego pokrycia na Rachunku Rozliczeniowym Klienta, Bank miał być uprawniony do naliczenia odsetek za okres od dnia wymagalności do dnia zapłaty ze Stopą Odsetek od Salda Debetowego.

Strony postanowiły, że będą dokonywały w każdym Dniu Naliczenia Odsetek wymiany kwoty odsetek naliczonych na ten dzień od Kwoty Bazowej banku według Stopy Referencyjnej Banku z odsetkami naliczonymi od Kwoty Bazowej Klienta według Stopy Referencyjnej Klienta. Rozliczenie kwot odsetek miało następować w każdym Dniu Naliczenia Odsetek odpowiednim dla Stopy Referencyjnej Banku lub Stopy Referencyjnej Klienta poprzez obciążenie lub uznanie Rachunku Rozliczeniowego Klienta wskazane w warunkach Transakcji lub Potwierdzenia kwotą odsetek lub kwotą Różnicy Odsetek. W przypadku gdy dla danej Transakcji dzień Naliczenia Odsetek przypadał w dniu upływu Okresu Odsetkowego ustalonego wyłącznie według Stopy Referencyjnej jednej strony, Bank zobowiązany był do obliczenia kwoty odsetek według Stopy Referencyjnej tej strony i rozliczyć kwotę odsetek poprzez obciążenie lub uznanie rachunku Rozliczeniowego Klienta wskazanego w warunkach Transakcji lub Potwierdzeniu.

W Umowie tej Klient oświadczył i zapewnił, że pracownik Banku wyjaśnił mu sposób zawierania i rozliczania Transakcji określony w Umowie Dodatkowej oraz, że znane i zrozumiałe są mu zasady i tryb dokonywania Transakcji określony w niniejszej Umowie Dodatkowej, a także, że zobowiązuje się do ich przestrzegania.

W zakresie nieuregulowanym niniejszą Umową Dodatkową zastosowanie miały mieć postanowienia Regulaminu oraz Umowy Ramowej.

Umowa ta została zawarta na czas nieokreślony, jednak dla każdej ze stron zastrzeżono prawo do rozwiązania Umowy Dodatkowej z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia, rozpoczynającego się od dnia następnego po dniu w którym strona otrzyma od drugiej strony oświadczenia na piśmie o wypowiedzeniu Umowy Dodatkowej.

Natomiast w razie wypowiedzenia Umowy Ramowej, Bank nabywał upoważnienie następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia do potrącenia swojej wierzytelności ze wszystkich rachunków Klienta prowadzonych przez Bank, w tym także lokat terminowych, bez względu na ustalony okres ich utrzymywania, z wyjątkiem wierzytelności zajętych w postępowaniu egzekucyjnym.

- **dowód:** Umowa Dodatkowa Transakcji Zamiany k. 22-24.

Zgodnie z obowiązującym w (...) Bank (...) SA od 1.04.2008 r. Regulaminem Transakcji Terminowych i Pochodnych wydanym na podstawie art., 109 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz art. 384 § 1 k.c., Umowa Ramowa oraz Umowy Dodatkowe wraz z uzgodnionymi Warunkami Transakcji stanowiły jeden stosunek prawny pomiędzy stronami. Warunkiem zawierania Transakcji z Bankiem przez Klienta miały być:

- zawarcie przez Klienta z Bankiem Umowy Ramowej,
- podpisanie innych umów, w tym Umowy Dodatkowej oraz oświadczeń wymaganych przez Bank, w tym oświadczenia o poddaniu się egzekucji,
- uzgodnienie Warunków Transakcji w Dniu Zawarcia Transakcji,
- posiadanie Rachunków Rozliczeniowych.

W celu zabezpieczenia należytego wykonania przez Klienta zobowiązań wynikających z Transakcji, Bank zastrzegł sobie prawo żądania od Klienta ustanowienia na Rachunku Rozliczeniowym Klienta w Banku kaucji w rozumieniu art. 102 prawa bankowego w wysokości określonej przez Bank. Kaucja stanowić miała podstawowe rodzaj zabezpieczenia, a ustanowienie innych niż kaucja zabezpieczeń miało być dokonywane na podstawie odrębnej umowy. Kaucja

zabezpieczać miała wszelkie istniejące lub mogące powstać w przyszłości wierzytelności Banku z tytułu rozliczenia i realizacji Transakcji.

Rozliczenia z Klientem miały być dokonywane w wyznaczonym terminie przy użyciu Rachunku Rozliczeniowego Klienta. Przy czym Klient zobowiązany był do posiadania na swoim Rachunku Rozliczeniowym w terminach określonych w Umowach Dodatkowych, Środków w walucie oraz w kwocie niezbędnej do rozliczenia transakcji.

Zgodnie z Regulaminem, Bank nie ponosił jakiegokolwiek odpowiedzialności za finansowy wynik Transakcji, w szczególności za osiągnięcie spodziewanych korzyści przez Klienta. Na żądanie Klienta Bank zobowiązał się do przedstawienia wyliczenia Bieżącej Wyceny Rynkowej Transakcji.

- **dowód:** Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych k. 32-45.

W dniu podpisania ww. Umów powód potwierdził podpisem fakt zapoznania się z „Przykładowym scenariuszem dla Transakcji Zamiany Kwot Bazowych i Stóp Procentowych”, stanowiącym Załącznik nr 2 do Umowy, w którym to Załączniku zastrzeżono, że Bank nie ponosi odpowiedzialności z tytułu otrzymania przez Klienta w dniu rozliczenia Transakcji Zamiany płatności w wysokości mniejszej niż oczekiwana przez Klienta w chwili zawarcia Transakcji Zamiany. Powód potwierdził również, że akceptuje fakt, że transakcja Q. S. obarczona jest ryzykiem zmiany stóp procentowych oraz, że Bank nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych przez Klienta na podstawie przesłanych informacji, prognoz, przedstawionych scenariuszy, a odpowiedzialność te ponosi wyłącznie Klient.

- **dowód:** „Przykładowy scenariusz dla Transakcji Zamiany Kwot Bazowych i Stóp Procentowych k. 76.

Dnia 18.04.2008 r. pozwany przesłał drogą elektroniczną do powoda potwierdzenie zawarcia w dniu 7.03.2008 r. Transakcji Zamiany Kwot Bazowych i Stóp Procentowych nr (...), zgodnie z którą Kwota Bazowa Banku wynosiła 2 000 000 zł, a Kwota Bazowa Klienta – 88 888 888 JPY, waluta rozliczeniowa transakcji zamiany – PLN/JPY, Baza odsetkowa Banku – 366/365, a Baza odsetkowa Klienta – 366/360; Stopa Referencyjna Banku – 1M WIBOR, a Stopa Referencyjna Klienta – 1M JPY LIBOR + 0,35%.

Transakcja ta – za porozumieniem stron – została wcześniej rozwiązana dnia 4.04.2008 r.

- **dowód:** potwierdzenie zawarcia transakcji k. 78.

potwierdzenie wcześniejszego rozwiązania k. 79.

Dnia 22.07.2008 r. pozwany przesłał drogą elektroniczną do powoda potwierdzenie zawarcia w dniu 10.07.2008 r. Transakcji Zamiany Kwot Bazowych i Stóp Procentowych nr (...), zgodnie z którą Kwota Bazowa Banku wynosiła 2 000 000 zł, a Kwota Bazowa Klienta – 105 263 158 JPY, waluta rozliczeniowa transakcji zamiany – PLN/JPY, Baza odsetkowa Banku – 366/365, a Baza odsetkowa Klienta – 366/360; Stopa Referencyjna Banku – 1M WIBOR, a Stopa Referencyjna Klienta – 1M JPY LIBOR + 0,8%.

Transakcja ta – za porozumieniem stron – została wcześniej rozwiązana dnia 10.02.2009 r.

- **dowód:** potwierdzenie zawarcia transakcji k. 80,

potwierdzenie wcześniejszego rozwiązania k. 77.

W piśmie z dnia 14.10.2008 r. pozwany (...) Bank (...) SA wezwał powoda - na podstawie § 1 pkt 6 Umowy Dodatkowej Transakcji Zamiany – do złożenia w banku kaucji w wysokości 550 000 zł, w trybie określonym w § 6 Regulaminu, na pokrycie straty wygenerowanej na transakcji zawartej w ramach limitu dla Transakcji Zamiany.

- **dowód:** pismo pozwanego k. 25.

W piśmie z dnia 31.10.2008 r. pozwany wezwał powoda do ustanowienia zabezpieczenia Transakcji w postaci ustanowienia kaucji w wysokości nie niższej niż 800 000 zł, z uwagi na to, że Bieżąca Wycena Wartości Rynkowej Transakcji wykazała wartość ujemną i wyniosła 1 000 000 zł. Jednocześnie Bank poinformował powoda, że brak ustanowienia zabezpieczenia, brak uzupełnienia zabezpieczenia lub nie ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia stanowić będzie Przypadek naruszenia, który może skutkować Wcześniejszym Rozliczeniem Transakcji lub Wcześniejszym Rozwiązaniem i wypowiedzeniem Umowy Ramowej.

- **dowód:** pismo pozwanego k. 26.

W piśmie z dnia 4.12.2008 r. pozwany – działając na podstawie § 6 ust. 9 i 10 Regulaminu - wezwał powoda do uzupełnienia kaucji o kwotę nie niższą niż 1 174 000 zł najpóźniej do dnia 09.12.2008 r. do godziny 16.00. Bieżąca wycena Rynkowej Transakcji wykazała wartość ujemną 1 474 000 zł.

- **dowód:** pismo pozwanego k. 27.

Na podstawie Umowy Kredytowej nr (...) z dnia 20.02.2009 r. (...) Bank (...) SA w W. (dalej: Bank) udzielił powodowi P. G. – jako Kredytobiorcy, w ramach prowadzonej przez Kredytobiorcę działalności gospodarczej, Kredytu Nieodnawialnego na okres od Dnia Udostępnienia Środków z Kredytu do dnia Ostatecznej Spłaty. Okres Wykorzystywania Kredytu rozpoczynał się od Dnia Udostępnienia Środków z Kredytu pod warunkiem ustanowienia Zabezpieczeń Spłaty Kredytu oraz spełnienia Dodatkowych Warunków Wykorzystania Kredytu a zamykać się miał w Ostatnim Dniu Okresu Wykorzystania Kredytu. Warunki na jakich udzielono kredytu zostały sprecyzowane w Załączniku nr 1 do Umowy.

Zobowiązanie Kredytobiorcy do przewidzianych w Umowie dat spłaty kapitału i odsetek ewidencjonowane miało być na wewnętrznym koncie Banku. Niespłacenie kapitału w terminie miało być traktowane jako zadłużenie przeterminowane. Wykorzystanie Kredytu miało następować w drodze wykonywania poleceń wypłaty z kredytu. Za datę wykorzystania kredytu, od której miały być naliczane odsetki, strony przyjmowały datę realizacji pierwszego polecenia wypłaty z kredytu.

Na podstawie tej Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać zadłużenie z tytułu przyznanego Kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami w złotych polskich lub w walucie kredytu, uwzględniając zasady, terminy i kwoty spłaty określone w Umowie. Kredytobiorca zobowiązał się również do płacenia na rzecz Banku zależnych odsetek z tytułu wykorzystania kredytu naliczonych w Okresach Odsetkowych.

Jednocześnie Kredytobiorca oświadczył, że poddaje się egzekucji w trybie określonym w art. 97 ustawy Prawo bankowe, do łącznej kwoty aktualnego zadłużenia wraz z odsetkami i innymi kosztami, jednakże do kwoty nie wyższej niż 2 565 000 zł w zakresie wszelkich należności wynikających z Umowy.

Na podstawie niniejszej umowy Bank mógł wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu do dnia 31.01.2016 r.

W Załączniku nr 1 do Umowy kredytowej strony uzgodniły kwotę kredytu na 1 710.000 zł, której spłata w 48 miesięcznych ratach miała się rozpocząć dnia 26.02.2009 r., a zakończyć dnia 31.01.2013 r. Przed uruchomieniem kredytu Kredytobiorca zobowiązany był do dopłacenia zdeponowanej w Banku kaucji w kwocie 300 000 zł o dodatkową kwotę 100 000 zł, tytułem spłaty zadłużenia wynikającego z rozliczonej transakcji CIRS. Wykorzystanie Kredytu mogło nastąpić wyłącznie w kwocie nie wyższej niż niepokryta kaucją kwota rozliczonej transakcji CIRS. Kredytobiorca zobowiązał się, że zysk w całym Okresie Kredytowania nie zostanie wypłacony bez uprzedniej pisemnej zgody Banku.

Zabezpieczeniem spłaty kredytu były pełnomocnictwo do Rachunku bieżącego i innych rachunków Kredytobiorcy w Banku, a także hipoteka zwykła w kwocie 1 710 000 zł oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 500 000 zł na

nieruchomościach stanowiących współwłasność majątkową małżeńską P. G. i I. G., a położonych w gminie K. obejmującej działki nr (...), a także w nr (...).

- **dowód:** Umowa Kredytowa k. 46-49v.

Załącznik nr 1 k. 48-49v.

W piśmie z dnia 15.06.2009 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do przedłożenia dokumentacji, z której wynikałoby, że powód zawarł z pozwanym umowę kredytu dnia 19.05.2008 r.

A w piśmie z dnia 14.09.2009 r. pełnomocnik powoda podniósł, iż powód nie zapoznał się z obowiązującymi u pozwanego procedurami zarządzania transakcjami terminowymi i instrumentami pochodnymi i nie miał możliwości zapoznania się z systemem zarządzania ryzykiem związanym z przeprowadzeniem tych transakcji.

- **dowód:** pismo powoda k. 28, 29.

W odpowiedzi na powyższe, pozwany w piśmie z dnia 26.06.2009 r. poinformował pełnomocnika powoda, że posiadanie przez klienta Transakcji Bazowej nie jest warunkiem niezbędnym zawarcia Transakcji Zamiany. W sytuacji gdy klient składa dyspozycję zawarcia Transakcji Zamiany, a Bank tę dyspozycję przyjmie (jak w niniejszej sprawie), dochodzi do skutecznego zawarcia Transakcji Zamiany.

Natomiast w piśmie z dnia 28.09.2009 r. pozwany dodatkowo poinformował pełnomocnika powoda, że zgodnie z § 1 ust. 8 Umowy Dodatkowej Bank w sytuacji, gdy Klient nie złoży kaucji zabezpieczającej stratę na transakcjach CIRS, może zamknąć i rozliczyć transakcję. Nie oznacza to jednak, że automatycznie transakcja jest zamykana w takim wypadku. Jeśli klient podejmuje z Bankiem negocjacje w sprawie zmniejszenia kwoty kaucji zabezpieczającej powstałą stratę, tak jak miało miejsce w przedmiotowej sprawie, bank może wyrazić zgodę na zmniejszenie zabezpieczenia powstałej straty i wówczas nie podejmuje decyzji i zamknięciu i rozliczeniu transakcji.

- **dowód:** pismo pozwanego k. 30, 31-31v.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w całości nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na to, że powód miał ogromne trudności w określeniu podstawy prawnej swoich żądań.

Pierwotnie swoje żądanie stwierdzenia nieważności obu umów zawartych z pozwanym dnia 19.05.2008 r. powód opierał na twierdzeniu, że umowy te były dla powoda niezrozumiałe, a pozwany Bank nie dopełnił obowiązku rzetelnego informowania powoda. Z tych przyczyn powód nie zauważył, że w ww. umowach brak jest określenia wysokości Kwoty Bazowej.

Następnie, na żądanie Sądu rozpoznającego sprawę po uchyleniu pierwszego wyroku do ponownego rozpoznania, powód wskazał jako podstawę żądania stwierdzenia nieważności rzeczonych umów, art. 9 ustawy prawo bankowe oraz inne przepisy tej ustawy, ale już nie wskazując, które konkretnie przepisy zostały naruszone w postanowieniach Umów z dnia 19.05.2008 r.

Natomiast żądanie zasądzenia od pozwanego kwoty 150 000 zł powód określił jako ewentualne, a jako jego podstawę prawną powołał przepisy art. 405, 410, 415 i 471 k.c. Nie wskazał jednak podstaw faktycznych uzasadniających zastosowanie wymienionych przepisów, podczas gdy każdy z tych przepisów kreuje odpowiedzialność opartą na innych przesłankach, których udowodnienie spoczywa – zgodnie z art. 6 k.c. – na podmiocie opierającym swoje roszczenie na tych podstawach.

Wobec tak sformułowanych żądań i ich podstaw prawnych, zadaniem Sądu w niniejszym postępowaniu było zbadanie zasadności roszczeń powoda w oparciu o powołane przez niego przepisy.

Stosownie do przepisu art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.(§ 2)

Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. (§ 3)

W doktrynie na tle powołanego przepisu panuje pogląd, zgodnie z którym w myśl komentowanego przepisu jakakolwiek czynność prawna:

- 1) nie może być sprzeczna z ustawą;
- 2) nie może mieć na celu obejścia ustawy;
- 3) nie może być sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W razie naruszenia tych zakazów czynność jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inne (łagodniejsze) konsekwencje.

Nieważność, o której mowa w art. 58 § 1 k.c., jest nieważnością bezwzględną, co oznacza, że czynność prawna nie wywołuje żadnych skutków w sferze cywilnoprawnej. Stan nieważności z przyczyn wskazanych w komentowanym przepisie powstaje z mocy samego prawa (ipso iure) i datuje się od początku (ab initio, ex tunc), tzn. od chwili dokonania czynności. Nieważność czynności prawnej jest skutkiem powszechnym, tzn. działającym wobec wszystkich (erga omnes). Oznacza to, że każdy, kto ma w tym interes prawny, może się na nią powołać, jak również dochodzić ustalenia nieważności czynności prawnej na drodze sądowej (art. 189 k.c.). Ponadto stan bezwzględnej nieważności czynności prawnej jest brany pod uwagę z urzędu przez organy stosujące prawo (por. post. SN z dnia 19 grudnia 1984 r., III CRN 183/84, Lex nr 8663; wyr. SN z dnia 5 grudnia 2002 r., III CKN 943/99, OSNC 2004, nr 3)

Na gruncie art. 58 k.c. przez pojęcie ustawy należy rozumieć wszystkie akty prawne składające się na system źródeł prawa powszechnie obowiązującego. Przyczyną nieważności czynności prawnej, wskazaną w art. 58 § 1 k.c., jest sprzeczność z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, zarówno kodeksu cywilnego, jak i ustaw szczególnych. Polega to na tym, że indywidualne i konkretne postępowanie, wynikające z czynności prawnej, koliduje z generalną i abstrakcyjną normą, wynikającą z ustawy, przez to że nie respektuje zakazu ustawowego, nie zawiera treści lub innych warunków objętych nakazem normy prawnej, jego cel jest sprzeczny z tą normą, treść czynności sprzeciwia się naturze stosunku prawnego lub ma na celu obejście nakazu lub zakazu przewidzianego normą (wyr. SN z dnia 3 lutego 2011 r., I CSK 261/10, Lex nr 784986). Sprzeczność czynności prawnej z ustawą występuje nie tylko wtedy, gdy czynność prawna zawiera postanowienia niezgodne z ustawą, lecz także wtedy, gdy nie zawiera treści nakazanych przez normę prawną. Ocena, czy dana czynność prawna jest bądź nie jest sprzeczna z ustawą, powinna być przeprowadzana według stanu prawnego obowiązującego w chwili dokonania czynności prawnej (por. post. SN z dnia 14 kwietnia 2006 r., III CZP 61/06, Lex nr 209209).

Komentowany przepis na równi z czynnościami prawnymi sprzecznymi z ustawą traktuje czynności prawne mające na celu obejście ustawy (dokonane in fraudem legis). Przez czynność dokonaną in fraudem legis rozumie się taką czynność, która wprawdzie nie jest objęta zakazem prawnym, ale zostaje przedsięwzięta dla osiągnięcia skutku zakazanego przez prawo. Z punktu widzenia formalnego umowa taka ma cechy niesprzeciwiające się ustawie, gdyż jej treść nie zawiera elementów wprost zabronionych przez prawo. Natomiast faktycznie (w znaczeniu materialnym) czynność taka służy realizacji celu zabronionego przez ustawę (zob. wyr. SN z dnia 25 lutego 2004 r., II CK 34/03)

W judykaturze sformułowano pogląd, że o czynności prawnej sprzecznej z ustawą lub mającej na celu obejście ustawy można mówić tylko wtedy, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana (wyr. SN z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 34/10, Lex nr 619639).

Według art. 58 § 2 k.c. nieważna jest również czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Przez zasady współzycia społecznego rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie aksjologiczne (ocenne), a nie tetyczne (prawne). Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327). W wyr. z dnia 2 października 2003 r. (V CK 241/02, Lex nr 175961). SN wyjaśnił, że w relacjach pomiędzy przedsiębiorcami zasady współzycia społecznego należy rozumieć jako zasady rzetelności i lojalności w stosunku do partnera umowy. W innym orzeczeniu SN stwierdził, że ewentualne nadużycie kontraktowe może podlegać weryfikacji na podstawie art. 58 § 2 i art. 353¹ k.c. W płaszczyźnie stosunków kontraktowych zasady te wyrażają się istnieniem powszechnie akceptowanych reguł przyzwoitego zachowania się wobec kontrahenta. Szczególne znaczenie mają reguły uczciwości i rzetelności tzw. kupieckiej, których należy wymagać od przedsiębiorcy - profesjonalisty na rynku, a mianowicie przestrzegania dobrych obyczajów, zasad uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania czy lojalności i zaufania. Każda ze stron umowy powinna zatem powstrzymać się od wszelkich zachowań, które świadczą o braku respektu dla interesów partnera lub wywołują uszczerbek w tych interesach (wyr. SN z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 555/09, Lex nr 885035).

Sprzeczność czynności prawnej z ustawą jest wystarczającą przesłanką do uznania jej nieważności i nie ma potrzeby dokonywania oceny nieważności czynności prawnej w aspekcie zasad współzycia społecznego, bowiem czynność sprzeczna z prawem nie może być zgodna z zasadami współzycia społecznego.

W judykaturze utrwalony jest pogląd, że zarzut nieważności czynności prawnej z powodu sprzeczności jej treści lub celu z zasadami współzycia społecznego nie może polegać na powołaniu się ogólnie na bliżej nieokreślone zasady współzycia społecznego, lecz wymaga wskazania, jaka konkretna zasada współzycia społecznego została naruszona (por. wyr. SN z dnia 27 kwietnia 2001 r., V CKN 1335/00, Lex nr 52392; wyr. SN z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1095/00, Lex nr 57209; wyr. SN z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 120/01, Lex nr 141394; wyr. SN z dnia 20 grudnia 2006 r., IV CSK 263/06)

Przepis art. 58 § 3 k.c. dotyczy sytuacji, gdy nieważnością dotknięta jest tylko część czynności prawnej, a więc gdy sprzeczne z ustawą lub zasadami współzycia społecznego są tylko niektóre postanowienia czynności prawnej. Prawne konsekwencje takiego stanu rzeczy mogą być rozmaite i zależą od okoliczności danego przypadku.

Na ogół przyjmuje się, że jeżeli sprzeczność z ustawą lub zasadami współzycia społecznego dotyczy składników przedmiotowo istotnych (essentialia negotii) czynności prawnej (np. postanowienia o cenie w umowie sprzedaży), wówczas cała czynność jest nieważna (por. np. wyr. SN z dnia 26 stycznia 2006 r., V CSK 81/05)

Przenosząc powyższe poglądy judykatury i doktryny na grunt niniejszej sprawy, Sąd uznał zarzut nieważności Umowy Ramowej oraz Umowy Dodatkowej z dnia 19 maja 2008 r. za niezasadny.

Nie ulega wątpliwości, że powód zażądał stwierdzenia nieważności obu ww. Umów w całości, bez wskazania który z zapisów zawartych w tych Umowach jest sprzeczny z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa.

Zgodnie z powołanym w uzasadnieniu żądania stwierdzenia nieważności Umów art. 9 ustawy Prawo bankowe, w banku funkcjonuje system zarządzania.

System zarządzania stanowi zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów decyzyjnych, zachodzących w banku oraz do oceny prowadzonej działalności bankowej. W ramach systemu zarządzania w banku funkcjonuje co najmniej:

- 1) system zarządzania ryzykiem;
- 2) system kontroli wewnętrznej.

Analiza powołanego przepisu w powiązaniu z analizą dowodów przeprowadzonych na wniosek obu stron, a to w postaci wszystkich umów zawartych przez strony, a także zeznań świadków M. B., B. T., M. K., nie pozwala na stwierdzenie, że pozwany Bank zawierając kwestionowane pozwem Umowy naruszył dyspozycję powołanego przepisu.

Z powołanych dowodów, a także z zeznań świadka J. P. wynika niespornie, że powód – w ramach prowadzonej od 1985 r. działalności gospodarczej – uzyskał od pozwanego Banku, na podstawie wniosku kredytowego z dnia 5.11.2007 r. kredyt w wysokości 850 000 zł, z przeznaczeniem m.in. na transakcje CIRS. Niespornym jest także, że we wniosku tym powód podał swoje zadłużenie z tytułu trzech kredytów zaciągniętych w innym banku. Termin spłaty ww. kredytu upływał po 18 miesiącach od jego zawarcia, a zatem w maju 2009 r.

Posiadając zatem transakcję o charakterze kredytowym w pozwanym Banku, powód dnia 21.02.2008 r. zawarł pierwszą Umowę Ramową i Umowę Dodatkową dotyczące Transakcji Terminowych i Pochodnych, a także drugą Umowę Ramową i Umowę Dodatkową z dnia 19.05.2008 r.

Ustalając powyższe Sąd oparł się w całości na dokumentach dołączonych do pozwu, nie uwzględniając natomiast zeznań powoda o tym, że Umowy Ramowa i Dodatkowa z dnia 19 maja 2008 r. były pierwszymi, które zawierał z pozwanym Bankiem.

Z zapisów Umowy Ramowej i Dodatkowej zawartej następnie przez strony dnia 19 maja 2008 r. wynika niespornie, że późniejsze umowy zastępowały obie Umowy z dnia 21.02.2008 r., ale transakcje zawarte na podstawie pierwszej umowy pozostawały w mocy.

Nie ulega jednak wątpliwości Sądu, że w obu umowach zawartych zarówno dnia 21.02.2008 r., jak i 19.05.2008 r. powód oświadczył w sposób wyraźny i nie budzący trudności interpretacyjnych, że został mu doręczony Regulamin Transakcji Terminowych i Pochodnych oraz, że jego treść jest mu znana i zaakceptowana. Oświadczył także, że znane mu są i zrozumiałe zasady i tryb dokonywania Transakcji określonych w Regulaminie oraz, że zobowiązuje się do ich przestrzegania. Nadto, że zawieranie Transakcji na zasadach określonych w Regulaminie jest zgodne z wewnętrznymi regulacjami Klienta, jak również uzyskał wszelkie zgody i zezwolenia na zawieranie tego typu Transakcji, o ile są wymagane. Klient zapewnił, że Transakcje realizowane na podstawie ww. Regulaminu dokonywane są wyłącznie na podstawie własnych, podjętych niezależnie od Banku decyzji Klienta, na własne ryzyko i odpowiedzialność, na podstawie analiz i oceny zasadności celowości zawarcia i wyboru rodzaju Transakcji. Zgodnie z Umową, Klient zapewnił, że wszelkie informacje otrzymane od Banku nie będą przez niego traktowane jako zapewnienie, rekomendacja lub gwarancja osiągnięcia spodziewanych rezultatów Transakcji oraz, że pracownik Banku wyjaśnił mu sposób zawierania i rozliczania Transakcji określony w Regulaminie.

W tych okolicznościach, nie sposób uznać za prawdziwie twierdzenia powoda o tym, że nie znał Regulaminu, ponieważ go nie otrzymał od pozwanego.

Tymczasem, z Regulaminu tego wynikało wprost, że Bank nie ponosił jakiejkolwiek odpowiedzialności za finansowy wynik Transakcji, w szczególności za osiągnięcie spodziewanych korzyści przez Klienta. Na żądanie Klienta Bank zobowiązany był także do przedstawienia wyliczenia Bieżącej Wyceny Rynkowej Transakcji.

Ponadto, pod dokumentem zatytułowanym: „Przykładowy scenariusz dla Transakcji Zamian Kwot Bazowych i Stóp Procentowych” widnieje podpis powoda, a w dokumencie tym znalazł się zapis, zgodnie z którym Bank zastrzegł wobec

Klienta, że nie ponosi odpowiedzialności za otrzymanie przez Klienta płatności mniejszych od oczekiwanych w chwili Zawierania Transakcji.

Również z zeznań świadków M. B. i B. T., którym Sąd w całości dał wiarę, ponieważ zeznania te są ze sobą spójne i wzajemnie się uzupełniają, a nadto pozostają w zgodzie z treścią dokumentów przedłożonych przez powoda, wynika, że powód przed zawarciem zarówno Umów z dnia 21.02.2008 r., jak i z dnia 19.05.2008 r. był szczegółowo informowany przez upoważnianych pracowników Banku o zasadach działania Transakcji Zamiany oraz o możliwych ryzykach wiążących się z tymi Transakcjami. Pracownicy ci również potwierdzili fakt otrzymania przez powoda wszystkich dokumentów towarzyszących Umowom, a w szczególności Regulaminu. Z zeznań tych wynika, że powód nigdy nie zwracał się do pozwanego o uzupełnienie dokumentacji. Również powód nie wykazał, aby o ewentualnie brakujące dokumenty występował do pozwanego.

Sąd nie uwzględnił również twierdzeń powoda o braku określenia limitu Kwoty Bazowej oraz o braku posiadania przez powoda innej transakcji o charakterze kredytowym, co – w ocenie powoda – skutkowało nieważnością ww. Umów.

Po pierwsze, jak wynika z wyżej wymienionego wniosku kredytowego z dnia 5.11.2007 r. oraz zeznań świadka J. P. – księgowej powoda, powód w listopadzie 2007 r. uzyskał od pozwanego kredyt, którego termin spłaty przypadał na maj 2009 r. A zatem w dacie zawierania Umowy Ramowej i Dodatkowej dnia 21.02.2008 r. oraz 19.05.2008 r. powód posiadał w pozwanym Banku inną transakcję o charakterze kredytowym. Jak wynika z treści wniosku kredytowego z dnia 5.11.2007 r. kredyt ten powód zaciągnął m.in. w celu finansowania Transakcji CIRS. Powód nie wykazał, aby kredyt ten spłacił przed zawarciem kwestionowanych pozwem Umów.

Jednocześnie z Umowy Ramowej i Umowy Dodatkowej z dnia 19.05.2008 r., a także z Regulaminu wynika, że jedynym wymaganym zabezpieczeniem przyszłych ewentualnych wierzytelności Banku wynikających z Transakcji Zmiany była kaucja, której wysokość została ściśle określona, a także zasady jej uzupełnienia na wypadek zwieszającego się zadłużenia Klienta. Z umowy kredytowej zawartej przez strony dnia 20.02.2009 r. wynika niespornie, że powód taką kaucję na rzecz Banku wpłacił, a także, że w dniu zawierania ww. umowy zachodziła konieczność zwiększenia tej kaucji.

W świetle powyższych ustaleń zupełnie niezrozumiałym jest twierdzenie powoda, iż z uwagi na brak innej transakcji o charakterze kredytowym i braku kaucji Bank miał obowiązek – zgodnie z § 1 ust. 8 Umowy Dodatkowej – zamknąć transakcję, tak aby nie powodować zwiększenia straty powoda.

Jak wynika z pisma pozwanego do powoda z dnia 28.09.2009 r. (k. 31), powód podjął z Bankiem negocjacje co do zmniejszenia wysokości kaucji zabezpieczającej wierzytelności Banku i w takim wypadku Bank nie miał upoważnienia do wcześniejszego zamknięcia transakcji.

Wobec powyższych ustaleń, brak jest – w ocenie Sądu – podstaw do stwierdzenia nieważności Umowy Ramowej i Umowy Dodatkowej z dnia 19 maja 2008 r. Powód nie wykazał bowiem, aby postanowienia tych Umów naruszały jakkolwiek przepis obowiązującego prawa.

W ocenie Sądu przyczyną wystąpienia z powyższym żądaniem była strata poniesiona przez powoda z Transakcji Zamiany. Powód nie kwestionował bowiem mocy wiążącej ww. Umów w czasie, gdy osiągał z przedmiotowych Transakcji zyski.

W takich okolicznościach, wątpliwym jest – w opinii Sądu – posiadanie przez powoda interesu prawnego do wystąpienia z powództwem na podstawie art. 189 k.p.c. Zgodnie bowiem z utrwalonym w judykaturze poglądem, warunkiem wystąpienia z pozwem opartym na przepisie art. 189 k.p.c. jest posiadanie interesu prawnego. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Interes prawny nie zachodzi, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw.

W niniejszej sprawie takim powództwem dalej idącym byłby – w ocenie Sądu - pozew o zapłatę całej straty poniesionej przez powoda w wyniku zawarcia nieważnej (w jego ocenie) umowy.

Mając powyższe na uwadze żądanie powoda stwierdzenia nieważności ww. Umów podlega oddaleniu, nie tylko z uwagi na nieudowodnienie owej nieważności, ale również z uwagi na brak interesu prawnego do wystąpienia z takim żądaniem.

Drugim roszczeniem z jakim wystąpił powód było żądanie zasądzenia od pozwanego kwoty 150 000 zł. Powód nie potrafił podać jednej podstawy prawnej tego żądania, wskazując równocześnie podstawy odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej. Z uzasadnienia tego żądania wynika – zdaniem Sądu – że powód twierdzi, iż poniósł stratę z Transakcji Zamiany na skutek okoliczności zawinionych przez pozwanego Bank. Strata ta z kolei uczyniła koniecznym zawarcie przez powoda umowy kredytowej dnia 20.02.2009 r. i jednocześnie – zdaniem powoda - pozwanego Bank został bezpodstawnie wzbogacony bądź otrzymał nienależne świadczenie.

Stosownie do pierwszego z powołanych przez powoda (w uzasadnieniu podstawy prawnej żądania kwoty 150 000 zł) przepisu art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Z przedstawionych przez powoda dokumentów w postaci pism pozwanego z dnia 14.10.2008 r., 31.10.2008 r. 4.12.2008 r. oraz z Umowy kredytowej z dnia 20.02.2009 r. oraz Załącznika do niej, wynika, w miesiącu październiku 2008 r. Bieżąca Wycena Rynkowa Transakcji powoda zaczęła wykazywać wartość ujemną. W grudniu 2008 r. strata powoda z Transakcji wyniosła 1 474 000 zł. Jak wynika z oświadczeń powoda, nie kwestionowanych przez pozwanego, konsekwencją powyższego było zawarcie umowy kredytowej z pozwanym Bankiem, z której środki posłużyły do pokrycia wymienionej straty.

Z dokumentów tych wynika zatem, że dnia 20.02.2009 r. pozwanego Bank udzielił powodowi kredytu, a tym samym wzrosło zadłużenie powoda wobec pozwanego. Podstawą prawną powyższego była umowa stron. Tym samym brak podstaw do postawienia pozwanemu zarzutu, że działał bez podstawy prawnej. Pierwszą z podstaw działania pozwanego były Umowa Ramowa i Dodatkowa z dnia 19.05.2008 r., a drugą z podstaw była umowa kredytowa z dnia 20.02.2009 r. Jednocześnie powód nie wyjaśnił na czym miałyby polegać owa korzyść uzyskana przez pozwanego Bank. Korzyści tej z pewnością nie mogłyby stanowić środki pieniężne otrzymane od powoda jako spłata zaciągniętego kredytu. (choć powód nie udowodnił, że kredyt otrzymany od pozwanego na podstawie umowy z dnia 20.02.2009 r. spłacił w jakiegokolwiek części). Korzyści tej nie mogłyby stanowić również kaucja uzyskana przez pozwanego od powoda na podstawie Umowy Ramowej i Dodatkowej oraz Regulaminu na zabezpieczenie wierzytelności Banku, skoro powód przyjął na siebie ryzyko powstania takich wierzytelności i całkowicie zwolnił Bank z odpowiedzialności za ujemny wynik Transakcji Zamiany. Tym samym zupełnie niezrozumiałe dla Sądu są twierdzenia, że pozwanego bez podstawy prawnej osiągnął jakąkolwiek korzyść majątkową ze szkodą dla powoda.

Stosownie natomiast do przepisu art. 410 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Podobnie, jak wskazano wyżej, nie sposób – po analizie dokumentów złożonych przez powoda, a w szczególności umowy kredytowej z dnia 20.02.2009 r. – przyjąć, że powód w ogóle spełnił jakiekolwiek świadczenie na rzecz pozwanego. Za świadczenie nienależne nie można uznać ani ww. kaucji wpłaconej przez powoda przy zawieraniu Umów Ramowej i Dodatkowej, z przyczyn wyjaśnionych wyżej, ani ewentualnej spłaty przez powoda kredytu udzielonego przez pozwanego Powód nie zawnioskował też żadnego dowodu, który pozwoliłby Sądowi na ustalenie, że umowa kredytowa z dnia 20.02.2009 r. była nieważna lub stała się nieważna po spełnieniu przez powoda świadczenia z tej umowy.

Tym samym należało uznać, że powód nie udowodnił spełnienia przesłanek z art. 405 i 410 k.c. do wystąpienia z żądaniem zasądzenia od pozwanego kwoty 150 000 zł.

Kolejnym powołanym przez powoda przepisem uzasadniającym – zdaniem powoda – odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego był art. 415 k.c. Zgodnie z nim, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Powód nie podał, które z działań lub zaniechań pozwanego należy zakwalifikować jako zawinione wyrządzenie szkody. Z uzasadnienia pozwu można wyprowadzić jednak wniosek, że – zdaniem powoda – okolicznością obciążającą pozwanego jest brak rzetelnej informacji o ryzyku wiążącym się z Transakcją Zamiany oraz niewpisanie w umowach z dnia 19.05.2008 r. wysokości Kwoty Bazowej.

Powołany przepis określa ogólną regułę dla odpowiedzialności za szkodę, do której doszło wskutek zdarzeń nazywanych czynami niedozwolonymi (odpowiedzialność deliktowa). Ustawodawca w tytule VI trzeciej księgi kodeksu cywilnego wyodrębnił zespół przepisów (art. 415–449), które nie wiążą odpowiedzialności za szkodę z niewykonaniem wiążącego już strony stosunku zobowiązaniowego (art. 471 i n. k.c.) Do przesłanek odpowiedzialności deliktowej należą: zdarzenie, z którym system prawny wiąże odpowiedzialność na określonej zasadzie, oraz szkoda i związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Przy ustalaniu odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych znajdują zastosowanie przepisy ogólne dotyczące związku przyczynowego, szkody i sposobów jej naprawienia (art. 361–363 k.c.).

Mając powyższe na uwadze, należy zaznaczyć, że powód nie wykazał w żaden sposób, aby pozwany Bank dopuścił się wobec powoda deliktu. Tym samym zbędne jest badanie pozostałych wyżej wymienionych przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanego.

Stosownie do art. 471 k.c., tj. ostatniego z powołanych przez powoda przepisów uzasadniających żądanie od pozwanego kwoty 150 000 zł, dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

W doktrynie przyjmuje się, że wierzyciel występujący z roszczeniem odszkodowawczym na podstawie powołanego przepisu, ma obowiązek wykazania, że zobowiązanie nie zostało wykonane w całości lub w części albo zostało wykonane nienależycie, a także udowodnienia istnienia i rozmiaru szkody oraz związku przyczynowego między niewykonaniem czy nienależytym wykonaniem a szkodą.

Jak wykazano w pierwszej części niniejszych rozważań, powód nie udowodnił, aby pozwany Bank nie wywiązał się z Umowy Ramowej i Umowy Dodatkowej z dnia 29.05.2008 r. Obie Umowy zostały zawarte przez powoda, po wszechstronnym poznaniu zasad funkcjonowania Transakcji Zamiany. Umowy te nie były pierwszymi tego typu umowami zawartymi przez strony. Powód swoimi podpisami potwierdził otrzymanie, znajomość i akceptację Regulaminu stanowiącego integralną część obu Umów. Z dowodów przedstawionych przez obie strony wynika, że Umowy te były wykonywane przez obie strony i w całości akceptowane. Również w momencie powstania straty po stronie powoda z Transakcji Zamiany, powód nie zdecydował się na zamknięcie Transakcji, ale prowadził negocjacje z pozwanym w celu zmniejszenia zabezpieczenia wiarytelności Banku, a następnie zdecydował się na spłatę zadłużenia ze środków pozyskanych z kredytu otrzymanego od pozwanego.

W tych okolicznościach Sąd nie znalazł podstaw faktycznych do stwierdzenia, że pozwany nie wykonał kwestionowanych Umów, bądź wykonał je w sposób nienależyty.

Wobec takich ustaleń zbędnym stało się badanie pozostałych przesłanek odpowiedzialności kontraktowej wymienionych w art. 471 k.c.

W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że powód nie podał – mimo odrębnego wezwania Sądu – w jaki sposób wyliczył swoją szkodę na kwotę 150 000 zł. Z uzasadnienia pozwu wynika jedynie, że powód upatruje swojej szkody z konieczności spłaty kredytu zaciągniętego u pozwanego dnia 20.02.2009 r., na pokrycie straty odniesionej z Transakcji Zamiany. Przy czym powód twierdził, że jego strata zamknęła się kwotą 2 000 000 zł, ale dochodzi niniejszym pozwem tylko części tej straty. W ocenie Sądu fakt zawarcia przez powoda dnia 20.02.2009 r. umowy kredytowej z pozwanym Bankiem świadczy o tym, że powód był w pełni świadomy, że tylko jego obciążało ryzyko poniesienia straty z Transakcji Zamiany i zdawał sobie sprawę z ciężącego na nim obowiązku wyrównania owej straty. Jak wcześniej wskazano, powód w dokumentach otrzymanych od pozwanego Banku, potwierdził, że ryzyko nieudanych transakcji przejmuje na siebie, a pozwany Bank nie będzie z tego tytułu ponosił żadnej odpowiedzialności.

Tym samym późniejszej spłaty tego kredytu (jeśli nastąpiła, ponieważ powód jej nie wykazał) nie można kwalifikować jako szkody po stronie powoda, ale jako wykonanie obowiązku umownego spłaty zobowiązań kredytowych na rzecz kredytodawcy.

Za całkowicie nieuzasadniony Sąd uznał również zarzut podniesiony przez powoda w ostatnim piśmie procesowym, a to zarzut braku upoważnienia osób podpisanych pod ww. Umowami z dnia 19.05.2008 r. do reprezentowania pozwanego Banku.

Sam powód podczas przesłuchania na rozprawie dnia 23.11.2015 r. zeznał bowiem, że nie miał nigdy podstaw do kwestionowania uprawnień osób, z którymi podpisywał umowy do reprezentowania pozwanego.

Ponadto, z uwagi na datę zgłoszenia tego zarzutu należało go uznać za spóźniony.

Wobec powyższego, powództwo w całości należało oddalić, a kosztami procesu – na podstawie art. 98 k.p.c. – obciążyć powoda jako przegrywającego sprawę.

SSO Anna Zborzyńska

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)